

Vores vilde landbrug

NATURENS
RIGE

Landbrug

Vilde summende
landbrugsarealer

Vores Vilde Landbrug

Naturen har brug for mere plads. Som Danmarks største arealforvaltere, har landbruget en unik mulighed for at give biodiversiteten i landbrugslandet en hjælpende hånd. Med få, enkle og omkostningseffektive tiltag kan du som landmand gøre en stor forskel. Faktisk kan det sagtens være, at du allerede er rigtig godt i gang.

Som landmand er der mange ting, du selv kan gøre for at give naturen en hjælpende hånd. I denne folder finder du konkrete forslag og inspiration til, hvordan din bedrift kan blive lidt vildere. Vælg de tiltag der passer bedst til dit areal i omdrift – måske den fugtige lavning eller det skæve markhjørne.

"Brandmandens lov"

På dine arealer har du allerede steder, der vil egne sig til at øge biodiversiteten på din ejendom. Begynd derfor med at bevare de områder der allerede har en høj naturværdi.

Større områder og små biotoper beskyttes mod påvirkninger fra omgivelserne, fx jordbearbejdning, og efterfølgende kan forbedringer i området

BRANDMANDENS LOV

1 BEVAR

Bevar naturområder med en lang kontinuitet (lang tid udenfor dyrkning) og en høj biodiversitet.

Eksempler: Bevar enge, overdrev, moser, heder, gamle træer, skove og hegn, og forvalt dem bedst muligt, fx med græsning.

2 BESKYT

Beskyt eksisterende natur mod negative påvirkninger.

Eksempler: Undgå afdrift og gødning og pesticider til naturområder, fx med en udyrket buffer. Undgå dræning.

3 GENOPRET

Genopret beskadiget natur.

Eksempler: Genopret en naturlig hydrologi, f.eks. ved genslyning af vandløb og lukning af dræn. Genindfør græssende dyr på naturarealerne.

4 NYETABLÉR

Nyetablér natur.

Eksempler: Omlæg urentabel dyrkningsjord til permanent natur, gerne arealer, der allerede ligger tæt på eksisterende natur.

Teksten til "Brandmandens Lov" er hentet fra bogen
"Landmanden som Natur-forvalter", SEGES Forlag 2020.
 Forfattere Specialkonsulent Anne Erland Eskildsen og
 Naturchef Heidi Buur Holbeck, Miljø & Land, SEGES

En blomsterstribe kan med fordel placeres i kanten af din mark, så den adskiller et omkringliggende naturareal fra afgrøden. Naturarealet suppleres med en fødekilde og beskyttes samtidig mod brug af pesticider og gødning i marken.

begynde. Først herefter skal du prioritere at genoprette eller skabe ny natur. På den måde vil eksisterende natur kunne sprede sig ind i nye områder og skabe grundlag for en større biodiversitet.

Eksisterende småbiotoper

Markveje, læhegn, kvashegn, grøftekanter, vandhuller og diger er eksempler på småbiotoper, der er vigtige for at bevare optimale levesteder og fødekilder for insekter. Nogle arter er afhængige af planter, der kun vokser på næringsfattig jord. Samtidig har de brug for redesteder og overvintring i uforstyrret, sandet jord med kort afstand til fødekilden.

For at passe bedst muligt på småbiotoperne kan du sørge for at minimere afstrømning og afdrift ved at holde afstand, når du sprøjter eller gøder marken. Etablering af en blomsterstribe kan bruges som bufferzone mellem småbiotop og afgrøde.

Etablering af en blomsterstribe kan bruges som bufferzone mellem småbiotop og afgrøde

Blomsterbrak og bestøverbrak

På dit brakareal kan du skabe føde for bestøvende insekter, fugle og små pattedyr ved at tilså dele af arealet med nektar- og frøproducerende planter. Bestøverbrak skal foruden nektar også indeholde pollenproducerende planter. Bestøverbrak adskiller sig fra blomsterbrak ved i højere grad at fokusere på de bestøvende insekter. Kontinuerlig blomstring fra april til september og en lang periode, hvor frøene er tilgængelige, skaber de bedste forudsætninger for føde hele sommeren.

Omlægningen af brakken bør ske i etaper, så der altid står et uforstyrret område tilbage til redested eller overvintring. For størst udbytte af tiltaget bør der vælges blandinger med hjemmehørende arter og brakken lægges i tilknytning til eksisterende småbiotoper - f.eks. levende hegn, diger eller skovbryn.

Træer

Stendynger

Insektvold

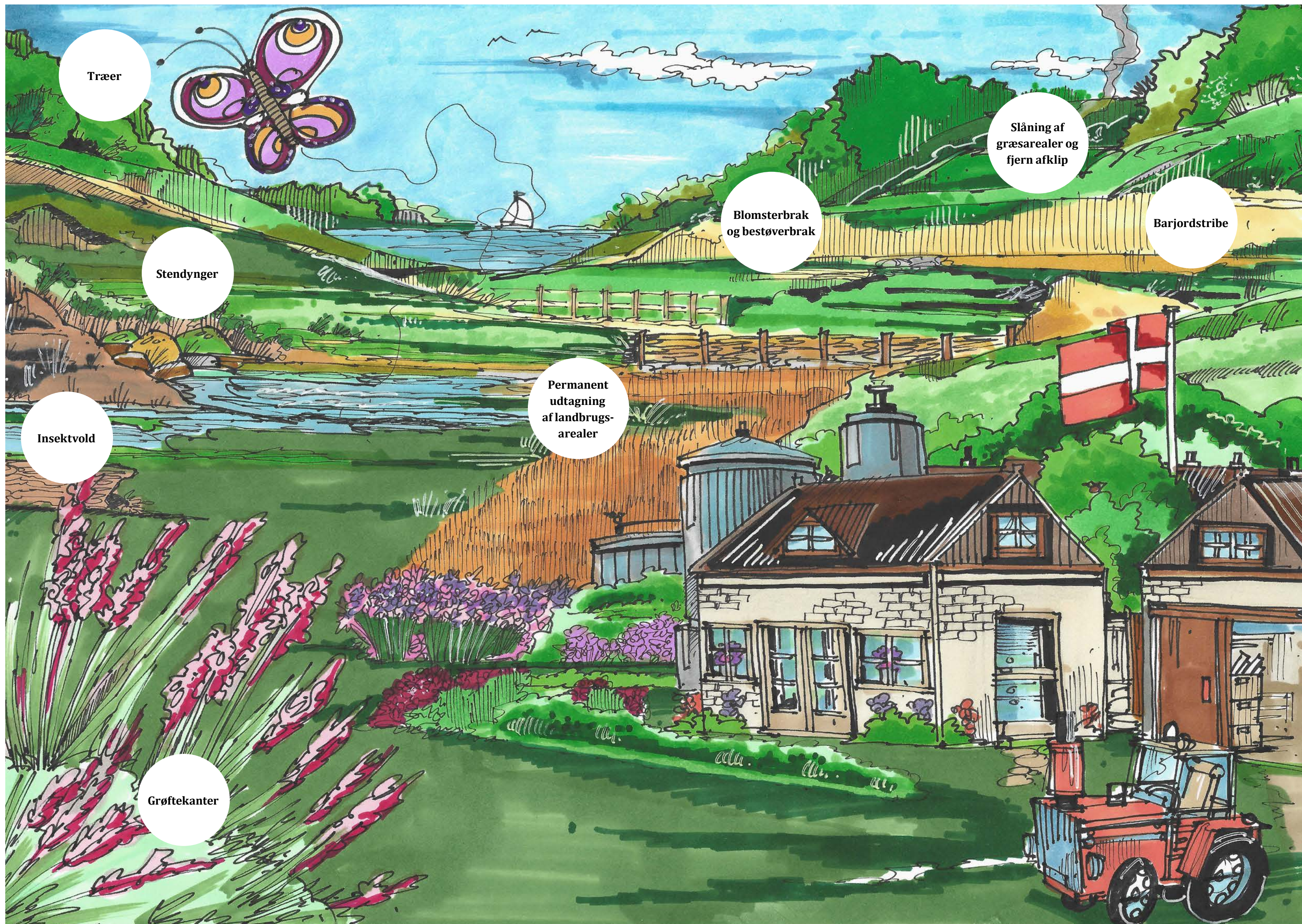
Grøftekanter

Permanent
udtagning
af landbrugs-
arealer

Blomsterbrak
og bestøverbrak

Slåning af
græsarealer og
fjern afklip

Barjordstribe

Træer

Gamle fritstående træer har ofte mange forskellige arter tilknyttet og er derfor vigtige at bevare i det åbne land.

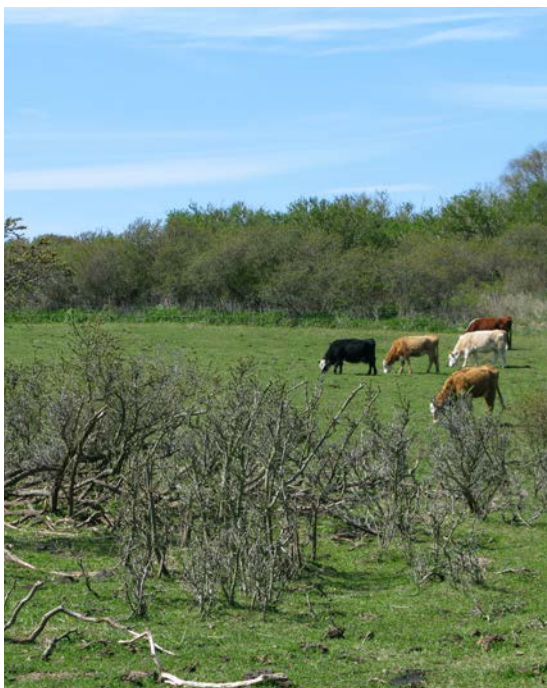
Dødt ved i træerne skaber hulrum, som er levested for flagermus, fugle og bier. Og på meget gamle træer med grov og furet bark vokser forskelligt mos og lav. For at beskytte arterne bør et område omkring træet svarende til kronens bredde friholdes for jordbehandling og såning. Hvis man vil etablere fritstående træer, bør der vælges hjemmehørende arter.

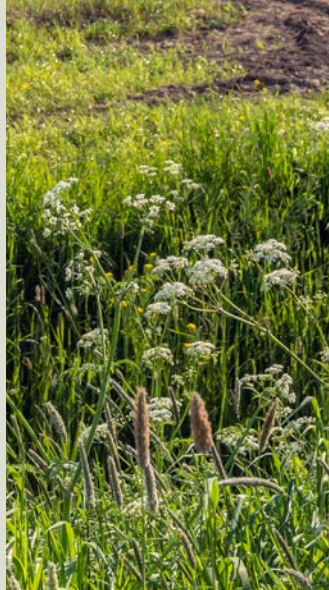
Stendynger

Større marksten i dynger kan både sommer og vinter skabe gode leve- og overvintringssteder. Varmeelskende smådyr som firben og hugorme benytter ofte stenene til opvarmning af kroppen, hvis stenene er placeret i solen. Om vinteren kan dyr overvintrere under eller mellem stenene. Derfor er det vigtigt, at stendynger etableres steder, hvor de kan ligge permanent.

Insektvold

En insektvold er et vildt- og bivenligt tiltag, du kan lave ved at sammenpløje to plovfuger. Det giver en op til 0,5 meter høj jordvold i marken, der fungerer som leve- og overvintringssted for insekter og jordrugende fugle. En insektvold skal helst være flerårig, men den må ikke være af permanent karakter. Derfor skal den nemt kunne inddrages i markdriften igen. Der er ikke krav til plantedække, men volden skal friholdes for træer og buske. Som oftest gror tuegræsser på volden, hvilket skaber gode overvintringshabitater for en række insekter. Insekter på voldene kan bidrage til naturlig skadedyrsbekæmpelse af f.eks. lus i afgrøden. Desuden er insekterne fødegrundlag for agerlandets ynglende fugle.

Barjordsstribe

En barjordsstribe er en stribe jord på maximalt 3 meter i bredden, der holdes fri for vegetation. Striben kan f.eks. harves to gange om året. Den sparsomme fremspiring, der sker i barjordsstriben, stammer fra jordens egen frøpulje. Barjordsstriben kan med fordel kombineres og etableres langs en insektvold.

Striben giver et levested for jordboende bier, sandbad til fugle og solrige, tørre områder, hvor harer og hjorte kan opholde sig. Desuden kan den fungere som spredningskorridor. Når barjordsstriben kombineres med en insektvold, tilføjer det habitatet føde, ly og overvintringsmuligheder.

§3 natur og permanent genopdykningsret

Få styr på hvilke områder, der i dag er §3-beskyttet natur. Miljøstyrelsen har udviklet en app, som viser §3-udpegninger, hvor du befinder dig. Appen hedder § 3-natur og er ganske gratis og findes hvor du normalt henter apps. §3-udpegningerne ligger i Danmarks Arealinformation og de nyeste opdateringer af kortene kan altid findes her.

Inden du udtager et areal, kan du søge en genopdykningsret på arealet. Der ved får du en varig mulighed for at tage arealet med i omdrift igen på et senere tidspunkt, uanset om arealet i mellemtiden har udviklet sig til et naturområde som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3. Du kan ikke anmelde arealer, der allerede er §3-beskyttet. Anmeldelsen sker til kommunen.

Permanent udtagning af landbrugsarealer

Inviter den omkringliggende natur på dine arealer, der hvor dyrkning af markfladen i forvejen er besværlig. Det kan være i et skævt eller vådt hjørne af marken, hvor de store maskiner ikke har let adgang. Men tænk også den tørre natur ind. Grænser marken op til småbiotoper eller naturområder og er det samtidig et tørt og sandt areal, er det også oplagt at udtage. Det vil f.eks. give plads til redesteder for de jordboende bier.

Lad den eksisterende natur vokse ind på arealerne og hjælp på vej med nogle af tiltagene i denne folder.

Detaljerede beskrivelser af tiltag og omkostninger forbundet dermed kan findes i Aarhus Universitets rapport: Biodiversitets-virkemidler på danske landbrugs- og skovrejsningsarealer.

DCA rapport nr. 178 – november 2020

Ringkøbing-Skjern
Kommune

Rådhuset
Ved Fjorden 6
6950 Ringkøbing

rksk.dk

vestjysk

